

SUOMEN ACC:N EETTINEN OHJEISTUS 2012 (SAEO)

Hyväksytty 10.9.2012

Versio 1.1

I OSA: JOHDANTO

SAEO on laadittu **Suomen ACC:n akkreditoimia** koulutuksia sekä sielunhoito- ja psykoterapeutteja varten. Ohjeilla on kaksi päätehtävää:

- 1) Suomen ACC:n jäsenet pyrkivät tekemään laadukasta sielunhoidollista ja terapeutista toimintaa. Toiminnan eettisen perustan luovat vuonna 2007 hyväksytyt Eettiset periaatteet. SAEO tarkoittaa Suomen ACC:n Eettisiä periaatteita ja auttaa sisäistämään korkeatasoisen etiikan sekä ottamaan siitä vastuun asiakastyössä ja koulutuksessa. Suomen ACC:n akkreditoima henkilö tai koulutustaho sitoutuu noudattamaan SAEO:a.
- 2) SAEO antaa suuntaviittoa eettisten ongelmien ratkaisuun niin käytännön asiakastyössä, koulutuksessa kuin myös Suomen ACC:n eettisen toimikunnan toiminnassa. Suomen ACC:n eettisellä toimikunnalla on velvollisuus selvittää Suomen ACC:n akkreditoimia koulutuksia tai sielunhoito- tai psykoterapeutteja kohtaan esitetyt valitukset.

SAEO:n tarkoitus on olla linjassa Suomen lainsäädännön ja eri ammattikuntien määräyksien kanssa. Suomen ACC:n akkreditoiman koulutuksen sekä sielunhoito- tai psykoterapeutin täytyy olla tietoinen omaan alaansa liittyvistä laeista, säädöksistä ja ammattikuntansa määräyksistä. Selvitettäessä kristillisen uskon ja maallisen lain sekä säädösten välisiä ongelmia on lähtökohtana yhteensovittaminen siten, että asianomaiset henkilöt eivät joudu toimimaan vastoin tässä dokumentissa kuvattua raamatullista perustaa.

SAEO on julkinen asiakirja ja se on kaikkien saatavilla Suomen ACC:n kotisivuilla.

SAEO jakautuu kolmeen osaan. Johdanto-osiossa kerrotaan ohjeistuksen päätehtävät. Toisessa osiossa kuvataan ne kolme perusperiaatetta, joiden varaan käytännön ohjeistus rakentuu. Viimeisessä osiossa avataan perusperiaatteita käytännön toiminnan näkökulmasta.

SAEO:ssa termillä ”auttaja” tarkoitetaan Suomen ACC:n akkreditoimia sielunhoitoterapeutteja, psykoterapeutteja tai muita Suomen ACC:n toiminnan edustajia.

II OSA: EETTISEN OHJEISTUKSEN PERUSPERIAATTEET

A) Raamatullinen perusta

Raamattu on uskon, elämän ja etiikan ylin ohje ja toiminnan perusta. Auttaja sitoutuu apostoliseen uskontunnustukseen ja elää henkilökohtaisessa suhteessa Jeesukseen Kristukseen. Hän on vastuullinen Jumalalle, riippuvainen Pyhän Hengen vaikutuksesta sekä sidoksissa kristilliseen seurakuntaan tai kristilliseen yhteisöön.

B) Korkea laatu

Auttajalla on oman työnsä tasoon nähden riittävä koulutus ja työnohjaus. Hän ymmärtää toimintansa ja kompetenssinsa rajat. Hän ymmärtää myös, että on tärkeää huolehtia työhyvinvoinnistaan ja -kyvystään ja tiedostaa niihin liittyvät rajat.

C) Asiakslähtöisyys

Auttajat kunnioittavat omaa ja asiakkaidensa arvoa, oikeuksia ja koskemattomuutta sekä hengellisiä ja eettisiä näkemyksiä. He kunnioittavat asiakkaidensa valintoja ja itsemääräämisoikeutta sekä tukevat asiakkaidensa vastuuta itsestään ja päätöksistään.

III OSA: TOIMINTATAPOJEN KUVAUS

A) TOIMINTATAPOJEN RAAMATULLINEN PERUSTA

Raamattuun perustuvat ihmiskuva/käsitys¹ määrittelevät sen, millainen ihminen on. Ne antavat pohjan ja suunnan kristilliselle auttamistoiminnalle. Kristillisestä ihmiskuvasta nousee useita auttamisen kannalta tärkeitä teemoja. Alla kuvataan sitä, miten kristillinen ihmiskuva ymmärretään Suomen ACC:ssä sekä avataan kristillisen ihmiskuvan merkitystä sielunhoidollis-terapeuttisessa toiminnassa.

1) Kristillinen ihmiskäsitys perustuu VT:n luomiskertomuksiin ja Jeesukseen Kristukseen

Raamatun arvovalta: Raamatun luomiskertomukset ovat kristillisen ihmisenäkemyksen perusta. Ne ilmentävät elämän ja olemassaolon syviä totuuksia ja perusteita (esim. on olemassa Jumala, Jumala on luonut kaiken). Toisaalta Jeesus Kristus on konkreettisin esikuva, malli ihmisestä.

2) Heprealainen ihmiskäsitys on kristillisen ihmiskäsityksen pohja: ihminen on erottamaton kokonaisuus (ruumis, sielu, henki)

Kokonaisvaltaisuus: Raamatun mukaan ihminen on erottamaton kokonaisuus. Ihmisen biologis-sosiaalis-psykologis-hengelliset tarpeet tulee huomioida.

3) Ihmisen olemassaolon syynä on Jumala, joka on kolmiyhteinen, rakastava, persoona.

Olemassaolon perusta: Se, miksi ihminen ylipäättään on olemassa, on Jumalan aikaansaamaa. Jumala on päättänyt luoda ihmisen. Kyseistä Jumalaa voi myös kuvailla.

Rakkaus ja armo: Kolmiyhteinen Jumala on olemukseltaan rakkaus. Hän on rakastanut jokaista ihmistä niin paljon, että on valinnut ristinkuoleman pelastaakseen jokaisen ihmisen. Tätä rakkautta ja armollisuutta sielunhoitajat ja terapeutit välittävät työssään.

Totuus: Perimmäinen totuus elämästä ja ihmisestä löytyy Jumalan luota. Ihminen luotuna ja lankeemuksen alaisena tarvitsee totuuden paljastumiseen Jumalan apua.

Rehellisyys: Koska Jumala on kaikkivaltias ja kaikkietävä, ei mikään ole piilossa Jumalalta.

Ihmisellä on siksi mahdollisuus olla rehellinen suhteessa Jumalaan, toisiin ihmisiin sekä itseensä.

Toivo: Jumala on kaikkivaltias ja on luonnut kaiken sekä ylläpitää luomaansa. Näin ollen Jumala on aina läsnä myös kärsimyksessä, elämän koettelemuksissa ja vaikeina aikoina.

Itsemääräämisoikeus ja asiakaslähtöisyys: Vaikka Jumala on luonut ihmisen, on Hän antanut ihmiselle mahdollisuuden tehdä omia valintoja. Jumala ei pakota ihmistä noudattamaan tahtoaan.

4) Ihmisarvo tulee luomisesta

Ihmis- ja tasa-arvo: Jokaisen ihmisen ihmis- ja tasa-arvo perustuvat Jumalan luomistyöhön. Jumala loi ihmisen kuvakseen, mieheksi ja naiseksi, ja tämän luomistyön tulos oli alunperin hyvä. Ihmisen arvoa ei voida mitata esim. suorituksien perusteella. Samoin sukupuolten tasa-arvo perustuu tähän, koska ihminen luotiin mieheksi ja naiseksi – he molemmat yhdessä ilmentävät Jumalan kuvaa. Avuntarjoajan on kunnioitettava asiakastaan riippumatta asiakkaan henkilökohtaisista ominaisuuksista. Samoin syntymättömän lapsen arvo on tunnustettava.

5) Ihminen on luotu

- a) Jumalan kuvaksi, yhteyteen
- b) mieheksi ja naiseksi
- c) iankaikkisuusolennoksi

¹ Tässä dokumentissa ihmiskuva ja ihmiskäsitys ovat synonyymejä.

Yhteys: Jumala on luonut ihmisen suhteeseen itsensä, toisten ihmisten ja muun luomakunnan kanssa. Ihminen on luotu – ei luoja. On olemassa ihmistä korkeampi voima. Toisaalta tämän korkeamman voiman, Jumalan, persoonaa ja tarkoitusperiä kuvaa hyvin se, että hän on halunnut luoda ihmisestä kaltaisensa, kuvansa. Tämä *Jumalan kuvana oleminen* tarkoittaa ennen kaikkea sitä, että ihminen on yhteydessä, suhteessa Jumalaan. Yhteys ei toteudu vain suhteessa Jumalaan, vaan myös lähimmäisiin ja koko luomakuntaan. Yhteydestä muistuttaa samoin *mieheys-naiseus*: miehelle luotiin nainen tasavertaiseksi vastinpariksi, joka tietyiltä osin on poistamassa ihmisen yksinäisyyttä. Koska ihminen on Jumalan kuva, siitä seuraa myös, että ihminen oli alunperin hyvä. Ihmisen arvoa kuvastaa se, että ihminen on *iankaikkisuusolento*.

6) Ihmisen tehtävä ja tarkoitus on elää suhteessa Jumalaan. Tämä toteutuu myös työn, perheen ja levon kautta

Oleellisinta ihmisen elämässä on *löytää yhteys Luojaansa*, olemisensa perussyhyyn. Jumalan rakastavuutta, hyvyyttä kuvaa hyvin se, että tarkoitus ei ole vain löytää yhteys, vaan elää siinä jatkuvasti. Jumalasuhteen ylläpito ei kavennu vain esim. pelkäksi rukoukseksi: yhteys Jumalaan toteutuu usein muiden ihmisten välityksellä työn, perheen yms. kautta.

7) Lankeemus: luodun turmeltuneisuus ja alttius kiusauksille

Epätäydellisyys: Kristinuskossa nähdään, että synty piinaa ihmistä. Ihminen ei voi olla ”kaiken mitta”, koska ihminen on epätäydellinen, vääristynyt. Tarvitaan jokin ihmisen ulkopuolinen oikean ja väärän mittariksi.

8) Lunastus: Jeesus Kristus vapautti ihmisen lankeemuksen taakasta

Parantumisen: Jumalan luomistyö on lankeemuksen seurauksena rikkoutunut. Siksi jokainen ihminen on sekä osittain rikkinäinen että epätäydellinen ja tarvitsee eheytymistä ja parantumista. Ihminen *ei voi pelastaa itse itseään*, vaan tarvitaan Jeesus Kristus. Kristinuskon kannaltahan tämä näkemys on mitä rakkaudellisin ja toisaalta oikeudenmukaisin: pahan täytyy saada palkkansa, mutta Jumala ratkaisi asian niin, että otti ihmisen pahuuden kannettavakseen itse.

9) Todellinen ihmisyyys ja päämäärä toteutuvat Jeesuksessa Kristuksessa Pyhän Hengen työn kautta

Kristuksenkaltaisuus: Jeesuksen tärkeys ei ole vain siinä, että Hänen kauttaan ihminen pelastuu. Jeesus on kutsunut kaikki ihmiset seuraamaan itseään ja ottamaan esimerkkiä omasta elämästään. Tärkeää on myös se, että Jeesus Kristus antaa konkreettisen ihmismallin. Ihmisen päämääränä on ”kristuksenkaltaisuus”. Tämän muutoksen mahdollistaa Pyhä Henki.

10) Kristilliseen ihmiskäsitykseen kuuluu yliluonnollisuus

- a) ihmisellä on kaipuu (reaalista) Jumalaa kohtaan
- b) kontakti Jumalaan syntyy henkilökohtaisessa kohtaamisessa Jeesuksen Kristuksen kanssa
- c) Pyhä Henki mahdollistaa ihmisen uudistumisen

Yliluonnollisuus: Naturalistinen tiedekäsitys ei kata koko todellisuutta. Kristilliseen ihmiskäsitykseen kuuluu yliluonnollisuus, joka näkyy mm. ihmisen jumalkaipuuna. *Yhteys Jumalaan* syntyy henkilökohtaisessa kohtaamisessa Jeesuksen Kristuksen kanssa. *Pyhä Henki mahdollistaa ihmisen uudistumisen*.

B & C) KORKEA LAATU JA ASIAKASLÄHTÖISYYS

1. Salassapitovelvollisuus ja asiakastietojen dokumentointi

* Keskeinen velvollisuus on **salassapitovelvollisuus**, jonka mukaan auttaja käyttää terapiassa tai sielunhoidossa saatua tietoa vain asiakkaan suostumuksen mukaiseen tarkoitukseen. Auttajalla ei ole oikeutta ilman asiakkaan suostumusta paljastaa tietoa edes siitä, että tämä on hoidossa tai paljastaa mitään terapiassa tai sielunhoidossa saatua tietoa ulkopuolisille henkilöille.

* Salassapitovelvollisuus voidaan kumota vain, jos

- tiedon antamisesta tai oikeudesta tiedon saamiseen on Suomen laissa erikseen nimenomaisesti säädetty
- asiakas on antanut kirjallisen luvan

* Auttaja tekee asiakkaan kanssa selkeän **hoitosopimuksen**, johon sitoudutaan vapaaehtoisesti. Sopimus tehdään mielellään kirjallisena. Sopimuksesta tulisi ilmetä hoidon tavoite, todennäköinen kesto, käyntitiheys, vaitiolovelvollisuus, palkkiomenettely, valvonta ja muut ajankohtaiset kysymykset, myös mahdollisuus tehdä valitus tai mahdollisuus tehdä muutoksia sopimukseen yhteisymmärryksessä.

* Terapiaan tai sielunhoitoon liittyvä dokumentaatio säilytetään asianmukaisesti suojatuissa oloissa. Kun hoitosopimus päättyy, dokumentit on suojattava oman alan yleisten sääntöjen mukaisesti.

* Jos auttaja haluaa käyttää terapia- tai sielunhoitoprosessissa saatua tietoa opetus- tai julkaisutarkoituksessa, hänen täytyy saada tähän asiakkaan kirjallinen lupa ja säilyttää nimettömyys. Asiakkaalla on oikeus kieltäytyä tietojensa käyttämisestä.

* Sielunhoito- tai terapiatilanteen nauhoittaminen millä tahansa välineellä edellyttää asiakkaan tai laillisen huoltajan kirjallista suostumusta.

2. Asiakasturvallisuus ja oikeudenmukaisuus

* Auttajan on annettava asiakkaalle oikeaa tietoa palveluista, joita hän asiakkaalle tarjoaa, myös käytettyihin menetelmiin liittyvistä mahdollisista riskeistä sekä tietoa vaihtoehtoisista menetelmistä, jotka ovat hänen tiedossaan.

* Auttaja turvaa asiakkaan yksityisyyden ja luottamuksellisuuden terapia- ja sielunhoitotilojen järjestelyissä.

* Auttamistyöskentely tapahtuu kielellä, joka takaa riittävän vuoropuhelun ja asioiden ymmärtämisen.

* Auttajan tulee olla tietoinen erityistilanteista, joissa asiakkaalla ei ole kykyä tehdä päätöksiä esim. oppimisvaikeuksien, iän, sairauden tai ymmärryksen vajavaisuuden takia. Alaikäisten kanssa auttajan täytyy työskennellä yhteistyössä laillisten huoltajien kanssa.

* Auttaja välttää päällekkäisiä rooleja, esim. toimimista auttajana ja työnohjaajana samanaikaisesti, toimimista auttajana ja arvioinnista vastaavana kouluttajana samanaikaisesti tai toimimista auttajana ja eettisen toimikunnan jäsenenä samanaikaisesti. Auttajan täytyy tunnistaa mahdolliset rooliristiriidat sekä tarpeen vaatiessa jäädä itsensä.

* Auttaja kohdentaa palveluitaan tasa-arvoisesti ja oikeudenmukaisesti asiakkaiden kesken.

3. Rajat

* Auttaja on tietoinen oman työnsä perusteista sekä tiedostaa niiden vaikutuksen auttamisprosessiinsa. Auttajan on tärkeää toimia oman ammattitaitonsa rajoissa ja tiedostaa oman osaamisensa rajat eli mihin hänen koulutuksensa ja työkokemuksensa antavat valmiudet.

- * Erilaiset arvoperustat tai toimintatavat antavat mahdollisuuden dialogiin ja oppimiseen niin asiakassuhteessa kuin muiden toimijoiden kanssa.
- * Auttaja hankkii riittävää ja säännöllistä tukea työnsä ja ajanmukaista tietoa esim. työnohjauksen, lisäkoulutautumisen, yhteistyön ja oman henkilökohtaisen hoidon avulla.
- * Auttaja pyrkii syventämään ja laajentamaan taitojaan käyttäen kaikkea tietoa sekä toimimaan kaikilla tavoilla, jotka eivät ole ristiriidassa raamatullisen perustan ja ihmiskuvan kanssa.
- * Auttaja huolehtii siitä, että auttamistyön korkea laatu säilyy koko hoitoprosessin ajan. Erityisen tärkeää on, että auttaja ei ryhdy asiakkaan kanssa seksisuhteeseen eikä suhteeseen, jossa hän voi hyötyä asiakkaasta esim. taloudellisesti, materiaalisesti, seksuaalisesti, psykologisesti, hengellisesti tai muuten käytä hyväkseen asemaansa siten, että siitä on asiakkaalle haittaa.
- * Auttaja valvoo ja arvioi työnsä tuloksia.
- * Fyysiseen koskettamiseen kysytään aina asiakkaan lupa auttamistilanteessa.
- * Auttajan tulee työskentelyssään minimoida kaikki vahinko, jota on voinut mahdollisesti aiheuttaa tahattomasti asiakkaalle.
- * Mikäli auttaja toimii työssään asiakasta, itseään tms. vahingoittavasti, on auttajan vetäydyttävä työstään määräajaksi. Paluu takaisin auttamistyöhön (ns. restauraatioprosessi) tapahtuu yhteistyössä eri tahojen kanssa (esim. kristilliset seurakunnat ja yhteisöt) yhdistettynä omaan sielunhoitoon, terapiaan tms.
- * Jos auttaja havaitsee toisen avuntarjoajan työssä viitteitä selkeästä hoitovirheestä, epätevyydestä tai epäeettisyydestä, hän tarpeen vaatiessa selvittää asiaa ja reagoi siihen.
- * Auttajalla on velvollisuus kertoa asiakkailleen Suomen ACC:n tarkoituksesta, säännöistä ja eettisistä periaatteista sekä mahdollisuudesta ilmaista Suomen ACC:lle tyytymättömyytensä auttajan toiminnasta, jos SAEO:n periaatteita rikotaan hoidossa.

4. Työhyvinvointi

- * Auttajalla on velvollisuus huolehtia omasta hyvinvoinnistaan kokonaisvaltaisesti.
- * Työnohjaus on välttämätön.
- * Auttajan on oltava yhteydessä kristilliseen seurakuntaan tai kristilliseen yhteisöön oman palvelutehtävänsä sekä oman elämänsä osalta.
- * Auttaja työskentelee tavalla, joka on sopiva hänen terveydelleen ja turvallisuudelleen. Tämä sisältää hyvän tasapainon ylläpitämisen työ- ja vapaa-ajan kesken.
- * Auttaja huolehtii riittävän turvallisista työolosuhteista.
- * Auttaja hakeutuu tarvittaessa omaan terapiaan, sielunhoitoon, rukouspalveluun tai muuhun sellaiseen tukea antavaan palveluun, joka mahdollistaa henkilökohtaisen hyvinvoinnin ja hyvän työkyvyn.
- * Auttaja osallistuu ajanmukaiseen koulutukseen mahdollisuuksiensa mukaan.
- * Auttaja käyttää säännöllistä ja riittävää valvontaa tai muuta asiaankuuluvaa henkilökohtaista sekä hengellistä tukea, esim. työnohjaus, hengellinen ohjaus, konsultaatiot tai verkostoyhteistyö.
- * Auttaja huolehtii toimintansa korkeasta laadusta esim. hankkimalla asianmukaisen työnohjauksen tai tarvittaessa vakuutusturvan.
- * Auttaja työskentelee vain ollessaan työkuuntoinen.
- * Auttaja edesauttaa oman auttamisalansa hyvinvointia ja toimintaedellytyksiä.